

فقه روزه

تأليف:

محمد محمود اوزى

عنوان کتاب: فقه روزه
نویسنده: محمد محمود اوزی
موضوع: احکام عبادات (نماز، روزه، زکات و حج)
نوبت انتشار: اول (دیجیتال)
تاریخ انتشار: اسفند (حوت) ۱۳۹۴ شمسی جمادی الاول ۱۴۳۷ هجری
منبع:



این کتاب از سایت کتابخانه عقیده دانلود شده است.

www.aqeedeh.com

book@aqeedeh.com

ایمیل:

سایت‌های مجموعه موحدین

www.aqeedeh.com

www.mowahedin.com

www.islamtxt.com

www.videofarsi.com

www.shabnam.cc

www.zekr.tv

www.sadaislam.com

www.mowahed.com



contact@mowahedin.com

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فهرست مطالب

- ۱ حکم روزه در اسلام
- ۲ فضیلت ماه مبارک رمضان:
- ۳ فضیلت روزه:
- ۵ فضیلت قیام و تراویح:
- ۷ اعمالی که شایسته است در ماه مبارک بر آن تأکید شود:
- ۹ مسایلی در مورد روزه:
- ۱۵ اذکار صحیح شبانه روز:
- ۱۵ (۱) هنگام سوار شدن حیوان یا وسایل نقلیه:
- ۱۵ (۲) هنگام داخل شدن به مسجد اول پای راست:
- ۱۵ (۳) هنگام شنیدن اذان:
- ۱۶ (۴) بعد از اذان:
- ۱۶ (۵) بعد از نماز فریضه:
- ۱۶ (۶) هنگام خروج از مسجد: اول پای چپ:
- ۱۷ (۷) هنگام داخل شدن خانه:
- ۱۷ (۸) هنگام خوردن و آشامیدن:
- ۱۷ (۹) در انتهای خوردن و نوشیدن:
- ۱۷ (۱۰) نماز توبه:

- ۱۱) هنگام عطسه: ۱۸
- ۱۲) هنگام دیدن شخص مبتلا به مرض: ۱۸
- ۱۳) در پایان هر مجلس: (نشست و برخاست) ۱۸
- ۱۴) کسی که ده مرتبه سوره اخلاص را بخواند: ۱۸
- ۱۵) کسی که گفت: «سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَيَحْمَدُهُ»: ۱۹
- ۱۶) هنگام خوابیدن: ۱۹
- ۱۷) هنگام بیدار شدن از خواب: ۱۹
- ۱۸) هنگام ورود به توالت (اول پای چپ): ۱۹
- ۱۹) هنگام خارج شدن از توالت: (اول پای راست) ۲۰
- ۲۰) قبل از وضو: ۲۰
- ۲۱) بعد از وضو: ۲۰
- ۲۲) هنگام لباس پوشیدن: ۲۰
- ۲۳) هنگام خروج از خانه: ۲۰

حکم روزه در اسلام

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلَا مَضِلَ لَهُ وَمَنْ يَضِلَّ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ ...

روزه یکی از ارکان و مبانی بزرگ اسلام است، خداوند می‌فرماید: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ [البقرة: ۱۸۳].

«ای کسانی که ایمان آورده‌اید، روزه بر شما فرض شده همچنان که بر امت‌های قبل از شما فرض شده تا پرهیزکار شوید.»

و می‌فرماید: ﴿فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ﴾ [البقرة: ۱۸۵].

«پس کسی که از شما در ماه رمضان حاضر باشد باید روزه بگیرد.»

پیامبر ﷺ می‌فرماید: «بِنِي الْإِسْلَامِ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَإِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَحَجِّ النَّبِيِّ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ.»

«اسلام بر پنج بنا استوار است، شهادت دادن به اینکه نیست معبودی که شایسته پرستش باشد بحق مگر الله و اینکه محمد فرستاده خداست و بر پا داشتن نماز و دادن زکات و حج خانه خدا نمودن و روزه رمضان گرفتن.»

همه علماء متفقند که روزه ماه مبارک رمضان واجب است و اگر فردی وجوب آن را انکار نماید و یا مسلمانان را در مورد روزه رمضان به شک و تردید بیندازد و آن را به باد مسخره گیرد از اسلام خارج می‌شود، که این به معنی تکذیب خدا و پیامبر

می‌باشد، به چنین شخصی باید دستور داده شود که توبه کند و در صورتی که از توبه سرباز زند مرتد شناخته خواهد شد و باید توسط حاکم اعدام و بدون انجام مراسم اسلامی در مورد او، خارج از مقابر مسلمین دفن شود تا بوی تعفن او مسلمانان را آزار ندهد.

فضیلت ماه مبارک رمضان:

رمضان موسمیست بزرگ که ثواب اعمال در آن زیادتر و دروازه‌های خیر برای طالبان آن گشوده می‌گردد، رمضان ماه خیر و برکت و انفاق است. در قرآن از این ماه به نام هدایت‌کننده مردم یاد شده، اول آن رحمت، وسط آن آمرزش و آخر آن آزادی از آتش جهنم است. احادیث زیادی در بزرگی این ماه وارد شده، در صحیح بخاری و مسلم آمده است که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: چون رمضان فرا رسد دروازه‌های بهشت باز شده و دروازه‌های دوزخ بسته می‌شود و شیاطین به زنجیر کشیده می‌شوند. و چون اعمال خیر در این ماه زیاد می‌شود، و همچنین برای تشویق به انجام اعمال صالح دروازه‌های بهشت باز می‌گردد و برعکس چون اهل ایمان کمتر مرتکب گناه می‌شوند شیاطین به زنجیر کشیده می‌شوند و نمی‌توانند همچون دیگر ماه‌ها به اهداف خود دست یابند.

خداوند پنج چیز را در ماه مبارک رمضان از خصوصیات امت اسلامی قرار داده است که عبارتند از:

۱- خوشبو بودن دهان روزه‌دار نزد خدا که در اثر خالی بودن معده به وجود می‌آید و مردم آن را ناپسند می‌دانند که این نزد خدا از بوی مسک نیز بهتر است؛ زیرا که در اثر عبادت خدا پدید آمده، و هرچه ناشی از طاعت و عبادت خدا باشد نزد پروردگار محبوب است و خداوند خوبتر و بهتر از آن را به عبادت‌کننده می‌دهد.

۲- استغفار ملائکه برای روزه داران تا هنگام افطار شان، ملائکه‌هایی که معصوم و مکرمند، راستی که این ملائکه‌های معصوم و مکرم قابلیت آن را دارند که دعایشان در حق روزه داران قبول شود و این خود دلالت بر بلند قدر بودن روزه داران می‌نماید.

۳- خداوند هر روز بهشت خود را زینت می‌دهد و می‌فرماید: چیزی نمانده که بندگان نیکوکارم مشقت را از دوش برافکنند و بسوی تو آیند. مشقت یعنی مشقت دنیا. خداوند هرروز بهشت را زینت می‌دهد تا بندگان را برای رسیدن بدان تشویق نماید.

۴- در این ماه مبارک شیاطین به زنجیر کشیده می‌شوند و مانند دیگر ماه‌ها نمی‌توانند به اهداف خود برسند و این از فضل خدا بر بندگان صالح می‌باشد که دشمنشان را زندانی کرده لذا ما مشاهده می‌کنیم که پرهیز کاران در این ماه نسبت به ماه‌های دیگر بیشتر رغبت به انجام اعمال خیر و دوری از گناه را از خود نشان می‌دهند.

۵- خداوند در آخرین شب این ماه مبارک گناهان امت محمد ﷺ را می‌آمرزد بشرط اینکه حق این ماه مبارک مانند نماز و روزه را به جای آورده باشد. پس ماه مبارک رمضان برای کسیکه از گناهان دوری نماید و مشغول طاعت و عبادت شود نعمتیست بس بزرگ که شایسته است آن را غنیمت شمارد.

فضیلت روزه:

روزه یکی از بهترین عبادات است؛ زیرا عبادتیست که بر همه امت‌ها فرض گشته است خداوند می‌فرماید: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿۱۸۳﴾ [البقرة: ۱۸۳].

«ای کسانی که ایمان آورده‌اید روزه بر شما فرض شده همچنانکه بر امت‌های قبل از شما فرض شد تا پرهیزکار شوید».

واجب شدن روزه بر همه امت‌ها دلالت بر عظمت و ارزشمندبودن این عبادت می‌کند، و اینکه روزه دارای ثواب و اجر بزرگی است. یکی از فضایل روزه بخشایش گناهان است. در صحیح بخاری و مسلم از ابوهریره روایت شده است که پیامبر ﷺ فرمود: «مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ». «کسی که رمضان را در حال ایمان و اخلاص روزه بگیرد گناهان گذشته‌اش آمرزیده می‌شود». یعنی اینکه هیچ شکی در وجوب روزه و اجر و ثواب آن بدل راه ندهد و کراهیتی از وجوب روزه در دل نداشته باشد. خداوند در بین سایر عبادات روزه را مختص خود قرار داده است، در حدیث قدسی می‌فرماید:

«فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ». «روزه برای من است و من پاداش آن را می‌دهم». زیرا که اخلاص در روزه ظهور می‌کند، که روزه سرّیست بین بنده و پروردگارش و هیچ کس جز خدا و روزه دار از آن اطلاع پیدا نمی‌کند، شخص روزه دار در جای خلوت به خوردنی و نوشیدنی دست می‌یابد و از آن امتناع می‌کند زیرا که می‌داند خدا از او مطلع است. و از جمله فضایل روزه این است که فقط خداوند مقدار اجر و ثواب آن را می‌داند و بس؛ زیرا که خداوند در حدیث قدسی می‌فرمود:

«وَأَنَا أَجْزِي بِهِ». من ثواب آن را می‌دهم و اندازه آن را ذکر نکرد و چون در روزه بردباری و مشقت وجود دارد اجر آن بی حساب است، خداوند می‌فرماید: ﴿إِنَّمَا يُؤْتِي الْقَصْدِیْرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ [الزمر: ۱۰]. «هر آینه به بردباران اجر بی حساب داده می‌شود».

یکی از فضایل روزه آن است که روزه همانند سپریست که بنده مومن با آن آتش جهنم را از خود دور می‌کند. رسول اکرم ﷺ می‌فرماید: «روزه سپریست (در مقابل

دوزخ یا گناهان) و چون یکی از شما روزه باشد پس ناسزا نگوید و فریاد نکشد و با کسی درگیر نشود».

آن دو سُروری که روزه دار از آن برخوردار است نیز از جمله فضایل روزه است پیامبر ﷺ می فرماید: «برای روزه دار دو سرور است که بدان شاد می گردد، چون افطار کند از افطارش خوشحالی می شود و هنگام ملاقات با پروردگارش به روزه اش شاد می گردد». اما خوشحالی او هنگام افطار به این دلیل است که از فضل خدا توانسته عبادت روزه را که از بهترین عبادات است به اتمام رساند، این موفقیت در حالی است که عده زیادی از آن محروم گشته اند. و اما خوشحالی او هنگام ملاقات با پروردگارش برای این است که اجر و ثواب خود را درحالی که شدیداً بدان احتیاج دارد کاملاً نزد خداوند می یابد که در این حال به روزه اش شادمان می شود.

و از جمله فضایل روزه شفاعت روزه دار برای روزه داران در روز قیامت است، از عبدالله بن عمر بن روایت شده است که پیامبر ﷺ فرمود: «روز قیامت روزه و قرآن شفاعت بنده می کنند، روزه می گوید پروردگارا خوراک و شهوت را از او منع کردم پس مرا شافع او گردان و قرآن می گوید: خواب شب را از او گرفتم پس مرا شافع او گردان، پس هر آندو شفاعت می کنند».

آنچه ذکر شد جزئی از فضایل روزه بود که تا انسان روزه را بطریقه صحیح و همراه با آداب آن و تقوا انجام ندهد آن فضایل نصیبش نمی گردد. پس کوشش کنیم تا روزه را بطریقه صحیح به انجام رسانیم.

فضیلت قیام و تراویح:

خداوند بندگان خود را به واجباتی مکلف نموده که جایز نیست در آن کوتاهی ورزند و به اضافه واجبات، آنها را به مستحباتی تشویق نموده است تا اعمالشان کامل تر شود و بیشتر به خدای عزّ و جلّ تقرّب یابند. از جمله اعمال اضافه بر واجب نماز شب است. خداوند بر پادارندگان این نماز را می ستاید و می فرماید:

﴿وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا﴾ [الفرقان: ۶۴].

«و از بندگان خدا کسانی هستند که شب را در حال سجده و قیام برای پروردگارشان احیا می‌کنند».

و پیامبر صلی الله علیه و آله می‌فرماید: «بهترین نماز بعد از نماز فرض نماز شب است». و می‌فرماید: «ای مردم! آشکارا سلام کنید و خوراک بدهید و هنگامی که مردم خوابند نماز گذارید که به سلامتی به بهشت وارد می‌شوید».

و نماز شب (قیام) در ماه مبارک رمضان از فضیلت و امتیاز خاصی برخوردار است. پیامبر صلی الله علیه و آله می‌فرماید: «مَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ». «کسی که قیام رمضان را از روی ایمان و اخلاص بجای بیاورد گناهان گذشته‌اش آمرزیده می‌شود». «ایماناً» یعنی این که ایمان به اجر و ثواب برای برپاکنندگان این نماز داشته باشد و احتساباً یعنی نماز شب را ریا کارانه نخواند بلکه برای حصول اجر و ثواب باشد. وقت نماز شب بعد از نماز عشاء شروع می‌شود و تا اول فجر ادامه می‌یابد. بر این اساس نماز تراویح نیز شامل نماز قیام است که مؤمن باید عاقل باشد و این فرصت بزرگ را غنیمت شمارد.

- چون نماز تراویح را طولانی می‌خواندند و بعد از چهار رکعت کمی به استراحت می‌پرداختند لذا این نماز به تراویح مشهور شد و اولین کسی که نماز تراویح را با جماعت در مسجد برگزار کرد پیامبر صلی الله علیه و آله بود. و چون شب‌های بعدی مردم زیاد به این نماز روی آوردند پیامبر از اینکه مبادا این نماز بر امتش فرض شود شب سوم یا چهارم برای نماز حاضر نشدند.

علماء در مورد عدد رکعات نماز تراویح اختلاف نظر دارند، بعضی از احادیث دلالت می‌دهد که نماز تراویح همراه با وتر سیزده رکعت است و بعضی از مسلمین بیست و سه رکعت و بعضی دیگر بیشتر از آن را می‌خوانند، صحیح‌ترین روایت در

این مورد روایت امام بخاری از ام المومنین عایشه رضی الله عنها است که از ام المؤمنین درباره کیفیت نماز پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم در ماه مبارک رمضان سوال شد و فرمودند: پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم در رمضان و غیر رمضان از یازده رکعت بیشتر نمی خواندند، اما مهم به آرامی خواندن نماز تراویح و رعایت خشوع در آن است، مسلمانان اوایل نماز تراویح را بسیار طولانی می خواندند.

سائب ابن یزید رضی الله عنه می گوید: قرائت امام به صدها آیه می رسید و تاجایی به طول می انجامید که با عصا می ایستادیم. و این خلاف چیز است که امروزه مشاهده می کنیم، نماز تراویح را چنان به سرعت می خوانند که نه تنها سنت های نماز را به جا نمی آورند بلکه آرام گرفتن که از ارکان نماز است نیز ترک می شود. علماء رحمهم الله گفته اند: سرعت امام تا اندازه ای که جماعت نتواند سنن نماز را بجای آورد مکروه است چه رسد که امام رکن نماز را که ترک آن باعث بطلان نماز می شود نیز بجای نیاورد. پس سعی کنیم نماز تراویح را در مساجد برگزار کنیم که امام نماز را به آرامی و با آداب و سنن بجای می آورد و برای انجام این نماز پر برکت حریص باشیم و شبهای رمضان را به لغو و انجام کارهای بیهوده ضایع نکنیم.

اعمالی که شایسته است در ماه مبارک بر آن تأکید شود:

۱- قرائت قرآن کریم در این ماه از امتیاز خاصی برخوردار است؛ زیرا که تمامی قرآن در این ماه از لوح محفوظ به آسمان دنیا نازل شده و پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم هر سال یک بار قرآن را در ماه مبارک رمضان با جبرئیل علیه السلام مدارس^۱ می کرد و در سال آخر از عمرش دوبار مدارس نمود. مسلمانان اوایل در این ماه مبارک زیاد به تلاوت قرآن مشغول می شدند.

۱- یعنی اینکه جبرئیل می خواندند و پیغمبر گوش می دادند و بالعکس.

- ۲- امام مالک رحمته الله تدریس را ترک می نمود و به قرآن مشغول می شد، قتاده و ابراهیم نخعی در رمضان هر سه شب یکبار قرآن را ختم می کردند.
- ۳- صدقه دادن: در صحیح بخاری و مسلم از ابن عباس رضی الله عنهما روایت شده است که رسول الله صلی الله و آله و آله سخی ترین مردم بود، و در رمضان هنگامی که جبرئیل علیه السلام با او دیدار می نمود از هر وقت دیگر بخشنده تر بود.
- ۴- اعتکاف نمودن در مسجد: یعنی نشستن در مسجد برای طاعت و عبادت خدا، پیامبر صلی الله و آله و آله ده روز آخر رمضان را اعتکاف می کردند. هدف از اعتکاف مشغول شدن به ذکر خدا و حصول ثواب و رسیدن به لیلۃ القدر است لذا لازم است اعتکاف کننده مشغول ذکر و عبادت و قرائت قرآن شود و از صحبت های بیهوده بپرهیزد اما اندک صحبتی که از ذکر و عبادت نباشد جایز است و اشکالی ندارد.
- ۵- نماز شب (قیام) بخصوص دهه آخر و شب های فرد آن؛ زیرا که لیلۃ القدر در یکی از این شبهاست، لیلۃ القدر شبی است که در آن قرآن نازل شده و عبادت در آن از عبادت هزار ماه بهتر است.

مسایلی در مورد روزه:

سوال: شخصی مبتلا به مرضی است که امید به بهبود آن نیست و نمی‌تواند روزه بگیرد حکم شرع در مورد چنین شخصی چیست؟

جواب: شخصی که مبتلا به مرضی است که امید به بهبودی آن ندارد و نمی‌تواند روزه بگیرد روزه بر او واجب نیست، اما بر او واجب است که در مقابل هر روزی که روزه نگرفته یک مسکین را خوراک بدهد و آن را به دو طریق می‌تواند انجام دهد اول اینکه نهار یا شامی را در خانه می‌پزد و مساکین را دعوت می‌کند.

دوم اینکه خوراک را خشکه به مساکین تقدیم می‌کند که مقدار آن مقابل ۶۰۰ گرم برای هر مسکین از نوع خوراکی که غالباً مردم محل از آن استفاده می‌کنند می‌باشد.

سوال: آیا استفراغ نمودن در روزه مؤثر است؟

جواب: استفراغ کردن اگر عمدی باشد روزه را باطل می‌کند و در صورتی که عمدی نباشد به گونه‌ای که استفراغ بر وی غلبه کند روزه باطل نمی‌شود. و اگر شخصی احساس کرد که تا چند لحظه دیگر معده‌اش غذا را به بیرون خارج کرده و استفراغ بر او غلبه می‌کند در این حالت هیچگونه عکس‌العملی از خود نشان ندهد چون اگر به اخراج شدن غذا کمک کند روزه‌اش باطل می‌شود و اگر آن را فرو نشانده به بدنش ضرر می‌رساند پس بگذارد بدن کار خودش را انجام دهد در این حال اگر استفراغ بر او غلبه کرد روزه‌اش باطل نمی‌شود.

سوال: آیا برای روزه دار استعمال اسپرئی که برای تنگی نفس بکار برده می‌شود

جائز است؟

جواب: استعمال اسپری برای روزه دار جایز است و روزه را باطل نمی‌کند؛ زیرا ماده‌ای که از آن خارج می‌شود بخار است و به معده نمی‌رسد.

سوال: مسافت سفری که می‌توان با آن روزه نگرفت چقدر است؟

جواب: مسافتی است که بتوان با آن نماز را قصر کرد یعنی معادل (۸۳) کیلومتر.

سوال: حکم کسی که در رمضان با همسر خود جماع کند چیست؟

جواب: چنین شخصی مرتکب گناه شده است و بر وی واجب است که برده‌ای را آزاد کند، اگر نتوانست شصت روز پی در پی روزه بگیرد و چنانکه از روزه گرفتن نیز عاجز بماند شصت مسکین را خوراک بدهد. زن نیز اگر با رضایت و بدون اکراه تسلیم شده باشد شامل حکم مذکور می‌شود.

سوال: آیا بر زن و مردی که در روز رمضان و در حال سفر جماع کنند کفاره لازم است؟

جواب: بر آنها کفاره لازم نیست چون جایز است که مسافر روزه نگیرد، حال خواه روزه را با خوردن قطع نماید یا باجماع.

سوال: آیا دانش آموزان و دانشجویان می‌توانند به خاطر امتحاناتشان روزه نگیرند؟

جواب: جایز نیست؛ زیرا که ضرورتی ندارد و می‌توانند شب به مراجعه دروس خود پردازند.

سوال: آیا بر زنان و دخترانی که در حال عادت ماهیانه هستند روزه واجب است؟
جواب: نه تنها که روزه بر آنها واجب نیست بلکه جایز نیست روزه بگیرند و واجب است که بعد از رمضان در حالت پاکی قضا نمایند.

سوال: آیا در روز رمضان استعمال عطر جایز است؟

جواب: استعمال و بوکردن عطر در رمضان اشکالی ندارد مگر بخور که استنشاق آن جایز نیست چونکه دودش وارد معده می‌شود.

سوال: آیا دویا غرغره روزه را باطل می‌کند؟

جواب: در صورتی که دوا پایین نرود روزه را باطل نمی‌کند.

سوال: آیا فرو بردن آب دهان و بلغم باعث بطلان روزه می‌شود؟

جواب: این عمل روزه را باطل نمی‌کند.

سوال: آیا با تزریق سوزن/ پیچکاری روزه باطل می‌شود؟

جواب: تزریق سوزن بردو نوع است یک نوع که جای خوراک را می‌گیرد و انسان را از غذا مستغنی می‌سازد، اینگونه تزریقات روزه را باطل می‌کند اما تزریقاتی که جای غذا را نمی‌گیرد و فقط به هدف علاج استعمال می‌شود روزه را باطل نمی‌کند.

سوال: آیا قطره چشم و گوش و بینی سبب باطل شدن روزه می‌شود؟

جواب: استعمال قطره‌های نامبرده در صورتی که به معده برسد روزه را باطل می‌کند اما اگر به معده نرسد روزه را باطل نمی‌نماید گرچه طعمش را در حلق احساس کند.

سوال: آیا روزه دار می‌تواند غسل جنابت را تا بعد از اذان صبح و قبل از طلوع آفتاب به تأخیر اندازد؟

جواب: این عمل جایز است و نقصی در روزه پدید نمی‌آورد.

سوال: پیامبر ﷺ می‌فرماید: «سحری کنید حقا که در سحری‌ها برکت است» مقصود از این برکت چیست؟

جواب: مقصود از برکت در این حدیث برکت شرعی و بدنیت، اما برکت شرعی همان اطاعت از امر پیغمبر ﷺ در سحری خوردن می‌باشد و برکت بدنی در این است که روزه دار با سحری خوردن بدن خود را برای روزه داری قوت می‌دهد.

سوال: شخصی بعد از سحری خوردن متوجه می‌شود که اشتباه کرده و سحری را بعد از طلوع فجر خورده است حکم روزه او چیست؟

جواب: روزه اش صحیح است؛ زیرا که این کار عمدی نبوده است.

سوال: علامات لیلۃ القدر چیست؟

جواب: از جمله علامات لیلۃ القدر آن است که آن شب شبی است آرام و شخص مؤمن دلش آرام می‌گیرد و برای انجام کار خیر رغبت بیشتری به او دست می‌دهد و صبح لیلۃ القدر آفتاب صاف و بدون شعاع طلوع می‌کند.

سوال: آیا نیت هر شب، برای هر روز روزه واجب است؟

جواب: برای هر روز روزه رمضان باید از شب قبلاً نیت کرده شود و سحری خوردن خود نیت به روزه گرفتن است؛ زیرا که او برای سحری از خواب بلند نمی‌شود مگر اینکه قصد روزه داشته باشد.

سوال: زکات فطر از چه چیزی باید باشد و مقدار آن چقدر است؟

جواب: زکات فطر باید از نوع خوراکی باشد که اکثریت اهل محل از آن استفاده می‌کنند و بر هر فرد مسلمان واجب است که زکات فطر خود و فطر کسانی که مخارج آنها را عهده دار است به فقرا و مساکین بدهد، مقدار آن دو کیلو و چهل گرم است، وقت آن از غروب آفتاب روز آخر رمضان شروع می‌شود و تا نماز عید نیز ادامه دارد و به تأخیر انداختن آن تا بعد از نماز عید حرام است، در مذهب شافعی می‌توان آن را از اول رمضان اخراج نمود و تا غروب روز عید نیز ادامه دارد.

سوال: آیا سخن گفتن به حرام روزه را باطل می‌کند؟

جواب: خداوند می‌فرماید: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ

كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿۱۸۳﴾ [البقرة: ۱۸۳].

«ای کسانی که ایمان آورده‌اید روزه بر شما فرض شده همچنانکه بر امت‌های قبل از شما فرض شده تا پرهیزکار شوید. پس حکمت از وجوب روزه حصول تقواست و تقوا یعنی دوری از حرام و انجام واجب. پیغمبر ﷺ می‌فرماید: «کسی که سخن دروغ و عمل به آن را ترک نکند پس خداوند تعالی نیازمند آن نیست که خوردنی و آشامیدنی خود را ترک کند.»

بر این اساس دوری از حرام مانند دروغ، غیبت، خرید و فروش حرام و امثال آن نسبت به روزه دار مورد تأکید قرار گرفته است و اگر انسان در ماه مبارک رمضان از تمامی محرّمات دوری کند بقیه سال نیز موفق به دوری از آنها خواهد شد. اما در مورد تأثیر سخن حرام در روزه باید بگوییم که روزه را باطل نمی‌کند اما از اجر روزه می‌کاهد و ممکن است تمامی اجر روزه را ضایع نماید.

الحمد لله الذی تتم بنعمته الصالحات و صلی الله علی نبینا محمد وآله وصحبه وسلم

اذکار صحیح شبانه روز:

۱) هنگام سوار شدن حیوان یا وسایل نقلیه:

۱- «بِسْمِ اللَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ، وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ لِحَمْدِ اللَّهِ (۳ مرتبه) الله اکبر (۳ مرتبه) سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي، فَاعْفِرْ لِي فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ». [ترمذی].

«بسم الله الحمد لله، پاک است ذاتی که بدون توانایی ما این (وسیله) را برایمان مسخرساخت و یقیناً ما بسوی پروردگاران باز گردانیده خواهیم شد، الحمد لله (۳ مرتبه) الله اکبر (۳ مرتبه). پاک هستی تو ای پروردگار من، بر خود ستم کردم پس بیامرزش مرا که یقیناً کسی گناهان را نمی‌آمرزد مگر تو».

۲) هنگام داخل شدن به مسجد اول پای راست

«أَعُوذُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ وَبِوَجْهِهِ الْكَرِيمِ وَسُلْطَانِهِ الْقَدِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ». [ابوداود].

«پناه می‌برم بخداوند بزرگ و به وجه (ذات) نیکویش و به سلطه ازلیش از شیطان رانده شده. (و بعد دو رکعت نماز تحية المسجد بخواند)».

«اگر کسی از شما به مسجد وارد شد نشیند تا وقتی دو رکعت نماز بخواند».

[بخاری]

۳) هنگام شنیدن اذان:

«اگر ندای اذان را شنیدید همانطورکه موذن می‌گوید بگویید»^۱.

(۴) بعد از اذان:

«اللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ
وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ»^۱.

«خداوندا! پروردگار این دعوت کامل و نماز استوار، بده به محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قربت و برتری و بر انگیز او را در مقام محمودی که وعده‌اش کرده‌ای. (منظور از وسیله یا مقام محمود مکان شفاعت در بهشت است که فقط یکی از بندگان را حاصل می‌شود که این شاء الله رسول ما حضرت محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خواهد بود».

(۵) بعد از نماز فریضه:

«اللَّهُمَّ أَعْنِي عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ»^۲.

«خداوندا کمکم فرما بر ذکر و سپاس گفتنت و بهترین عبادتت. و بعد قرائت آیه
الکرسی و معوذات».

(۶) هنگام خروج از مسجد: اول پای چپ

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ»^۳.

«پروردگارا درود بفرست بر محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، پروردگارا بدرستی که من خواستار نیکی
و احسان از تو هستم».

۱- بخاری.

۲- ابوداود.

۳- مسلم.

(۷) هنگام داخل شدن خانه:

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ الْمَوْلِجِ وَخَيْرَ الْمَخْرَجِ، بِاسْمِ اللَّهِ وَجُنَّتَا، وَبِاسْمِ اللَّهِ خَرَجْنَا، وَعَلَى اللَّهِ رَبِّنَا تَوَكَّلْنَا». سپس بر اهل خانه سلام کند.^۱

«پروردگارا به درستی که می خواهم از تو بهترین ورود و بهترین خروج، بنام خدا وارد شدیم بنام خدا خارج شدیم و برخداوند پرودگارمان توکل نمودیم».

(۸) هنگام خوردن و آشامیدن:

اگر کسی خواست غذا بخورد اسم خدا را ببرد و اگر فراموش کرد که در اول آن ذکر کند پس بگوید «بِسْمِ اللَّهِ أَوْلَهُ وَآخِرُهُ».^۲

(۹) در انتهای خوردن و نوشیدن:

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنِي هَذَا الطَّعَامَ وَرَزَقَنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةٍ».^۳

«ستایش خداوندی را که با این غذا اطعام نمود و آن را بدون قدرت و توانایی از خودم روزیم کرد».

(۱۰) نماز توبه:

«هربنده‌ای که مرتکب گناهی شود و سپس وضوء نیکویی بگیرد و دو رکعت نماز بخواند و آمرزش بخواهد حقاً خداوند او را می بخشد».^۴

۱- ابوداود.

۲- ترمذی.

۳- حاکم.

۴- احمد.

(۱۱) هنگام عطسه:

اگر کسی عطسه زد بگوید: «الحمد لله» و برادر مسلمانش به او بگوید «یرحمک الله» و او هم بگوید: «یهدیکم الله ویصلح بالکم»^۱.

(۱۲) هنگام دیدن شخص مبتلا به مرض:

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَافَانِي مِمَّا ابْتَلَاكَ بِهِ، وَفَضَّلَنِي عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقَ تَفْضِيلًا»^۲.
«سپاس خداوندی که تندرستی بخشید مرا از آنچه که تو را بدان مبتلا نموده و بر بسیاری از مخلوقاتش برتریم داد».

(۱۳) در پایان هر مجلس: (نشست و درخواست)

«سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ»^۳.
«پاک و منزّه هستی تو ای خداوند و تو را حمد گویم و شهادت می‌دهم که معبودی جز تو نیست و به تو استغفار و توبه می‌کنم».

(۱۴) کسی که ده مرتبه سوره اخلاص را بخواند:

کسی که ده مرتبه سوره اخلاص را بخواند: خداوند برای او قصری در بهشت بنا می‌نهد^۴.

۱- بخاری.

۲- ترمذی.

۳- ترمذی.

۴- احمد.

(۱۵) کسی که گفت: «سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ»:

کسی که گفت: «سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ» درخت خرمایی در بهشت برای او کاشته می شود.^۱

(۱۶) هنگام خوابیدن:

«بِسْمِكَ اللَّهُمَّ أَمُوتُ وَأَحْيَا اللَّهُمَّ قِنِي عَذَابَكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ». ۳ مرتبه [بخاری].

«با نام تو خداوندا می میرم و زنده می شوم خداوندا نجات بده مرا از عذابت در روز بر انگیختن بندگان. و بعد از آن آیه الكرسي و المعوذات را که شامل سوره اخلاص و فلق و ناس می شود بخواند».

(۱۷) هنگام بیدار شدن از خواب:

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ»^۲.

«ستایش خداوندی که ما را بعد از مرگ زنده نمود و بازگشت بسوی اوست روز رستاخیز (زنده شدن مردگان)».

(۱۸) هنگام ورود به توالت (اول پای چپ)

«بِسْمِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخُبَائِثِ».

«بسم الله خداوندا همانا بتو پناه می برم از پلید و پلیدان (منظور از خبث اجنه و شیاطین مذکر و ازخبائث مؤنث آنهاست)».

۱- ترمذی.

۲- بخاری.

(۱۹) هنگام خارج شدن از توالت: (اول پای راست)

«عَفْرَانِكَ»^۱.

«آمرزش می طلبم».

(۲۰) قبل از وضو:

«بِسْمِ اللَّهِ».

(۲۱) بعد از وضو:

«أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ
اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ».

«شهادت می دهم که نیست هیچ معبود حقی جز خدای یگانه و شریکی برای او
نیست و شهادت می دهم که محمد بنده و فرستاده اوست خداوندا مرا از جمله توبه
کنندگان و پاکان قرار بده».

(۲۲) هنگام لباس پوشیدن:

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَسَانِي هَذَا وَرَزَقَنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةٍ».

«حمد خداوندی که مرا با این لباس پوشاند و آن را بدون نیرو و قدرتی از خودم
روزیم نمود».

(۲۳) هنگام خروج از خانه:

«بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ».

«بسم الله توکل بر خدا نمودم (کارهایم را به خدا وا گذاشتم) و هیچ نیرو و قدرتی نیست مگر نیرو و قدرت الله».

سبحانك اللهم وبحمدك أشهد أن لا إله إلا أنت أستغفرك وأتوب إليك